

ORADEA-MARE (N. VĂRAD)
2 iulie st. v
14 iulie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 27. ANUL XXXI.
1895.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Mama lui cea frumoasă.

Novelă originală.

(Urmare.)

Par jalea cea profundă a copiilor, cari perduseră totul din lume, trebui să amorțescă în fața durerii cumplite a contelui Erich El, aproape un autotomat, pe care numai atingerea cărților îl putea mișca: izbit de acest fulger, se deșteptă din somnul letargic.

Ca eșit din fire, se aruncă la picioarele cadavru-lui, injurând cerul, pentru ce i-a răpit lumina zilei, sufletul vieții. Apoi sculându-se, cu gingășia unui amoros cuprindea corpul rece al soției sale și îi șoptea vorbe dulci și rugătoare, în cari se cuprindea toată durerea nemărginită, pocăința adâncă a inimei sale...

După înmormântare, contele Erich se schimbă cu totul.

Locul bociturilor și al frângerilor neputincioase îl ocupă o apatie profundă, care cu încetul devini o melancolie lăncetătoare.

Egmond era ocupat cu supraveghierea economiei amenințate de faliment.

Dorința contesei mame, ca să ieie de soție pe verișora sa Gerta, i era de multă cunoscută.

Acăsta verișoră, remasă de timpuriu orfană, se creștea sub supraveghierea și conducerea tutorelui ei la moștile familiare din Germania de sus. Mama ei și a lui Egmond, verișore în gradul prim, erau cele mai

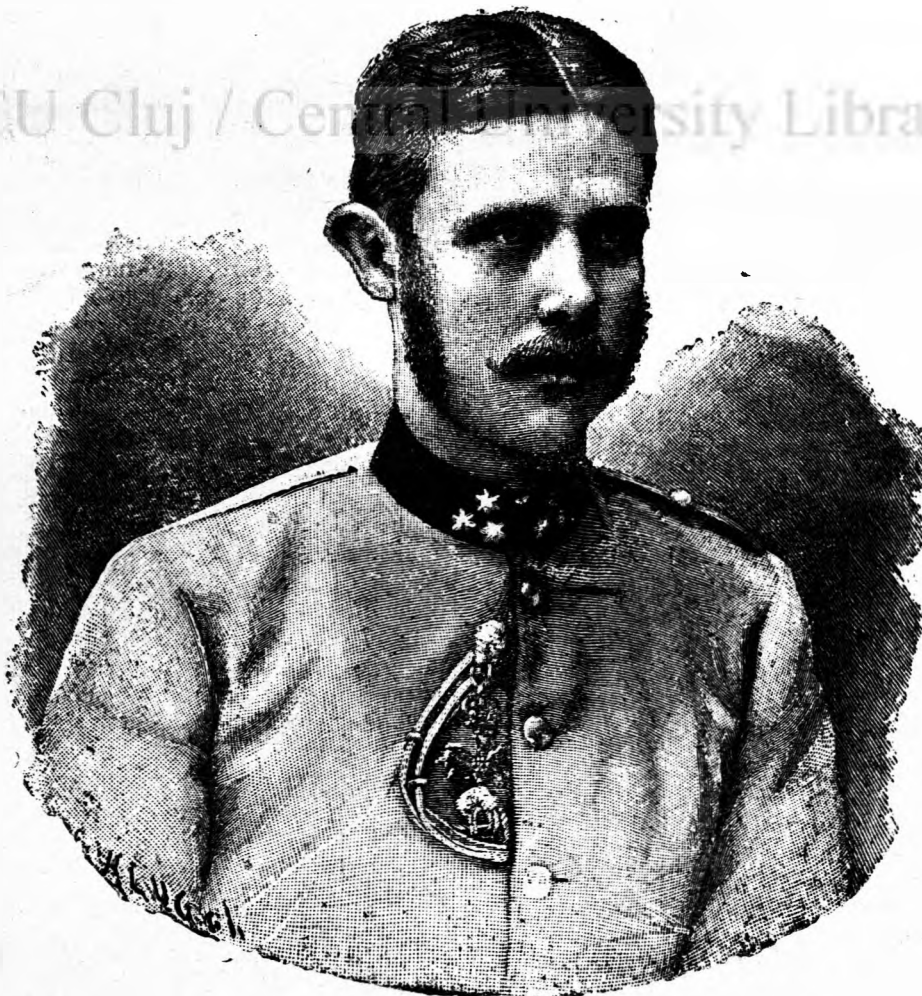
bune amice în familie. Despărțite prin căsătorie, nici în depărtare n'au încetat a cultivă iubirea reciprocă din copilărie.

Murind soțul amicei sale în lupta de la C... în curând îi urmă și veduva nemângăiată, lăsând în urmă unica fiică, moștenitoarea unei averi mari.

Contesa Wildisch inse nu mai uită pe amica iubită. Adese ori vorbea copiilor sei despre dânsa și despre fetița ei, care — după scrisorile amicei sale — trebuia să fie de o rară frumuseță.

Atât din acest motiv, cât și pentru că inima lui era încă neatinsă de ori și ce amor, Egmond nu avea nimica în contra acestei legături.

Și totuș — de și indatinat a se supune la ori ce

ARCHIDUCELE FRANCISC FERDINAND.

voință a mamei sale și cu toate că știe bine însemnătatea acestei legături, pentru asigurarea viitorului cinstit și fericit al familiei sale — totuși un presimț amenințător îl reținea și de și de a se decide și a se pronunța. Un presimț despre a cărui origine și cauză însuși nu-și putea da seama, dar care se aședea asupra sufletului său, cum se aședea aerul năbușit asupra plămânilor noastre înainte de vijelie.

Acum inse a sosit ziua din urmă. ultimul termin. Nu mai era timp de șovăire.

Creditorii deveniau tot mai nerăbdători, tot mai impertinenți, lipsele tot mai ardetore; iar de altă parte ochii surorii mult iubite îl urmăreau necontentit, ca o rugare mută, dar cu atât mai insistătoare, mai ferbinte.

Acum trebuia să decidă.

Fie!

Nunta a fost de tot simplă; nici consăngenii mai de aproape nu s'au invitat. Afară de miri și preotul pontificant, numai contele Erich, Hulda și tutorele miresei erau de față, care din urmă funcționă totodată ca martore.

Fața de o paliditate inspăimântătoare a mirelui, ținuta lui lângedă și obosită, precum și talia subțire cu formele abia dezvoltate a miresei, ce făcea impresiunea unei flori atinse de brumă, toate corespundeau mai mult unui act de jale, decât aceleia ce trebuia să fie: un act de veselie și fericire.

Fața miresei era ascunsă sub un vâl des alb, capul copilăresc îl ținea aplecat, ca și când coroana de mirt i-ar fi fost prea grea. Din când în când se putea observa, cum un fior îi cuprinde tot corpul. Lângă figura naltă, elastică a lui Egmond, ea se perdea de tot, așa de fragilă se vedea.

Cei 15½ ani ce-i avea, se reoglindau din toate formele și mișcărilor ei.

Intorcându-se după cununie în castelul Wildisch, în pragul aceleia îi așteptă servitorul bătrân și credincios: Bernard. Tinerul conte a interzis ori ce primire șgometosă, bătrânul Bernard voia dar să fie cel puțin primul, care întimpină pe stăpânul său cu urări căldurose.

De multe nopți el nu mai dormia. Necontentit se ocupa cu chipul viitoare contese de Wildisch.

— E mică și naltă? Da, da, naltă! Cu talia imponentă a lui Egmond numai o figură naltă se potrivește. Blondă ori brunetă? . . . Aici se împedea bătrânul în cugetele sale. — Hm, hm . . . cum ar fi mai frumoasă, blondă ori brunetă?

— În sfârșit, tot una; blondă și brunetă, numai să fie bună, de tot bună și blândă și înțeleptă ca contesa fievartată . . .

Aci ochii credinciosului servitor se umplură de lacrimi, cari inse în curând dispărură. Curiositatea, temerea să nu fie întrecut cumva de altul în urările sale, îl cuprinseseră de nou și șterseseră iute amintirile trecutului trist,

Des de diminută era în picioare.

Impacient umblă în sus și în jos naintea porții mărețe.

În fine, în fine, din depărtare se ridică un nor de praf. Tropote de cai se aușiau și în curând trăsurile se opriră naintea porții mari.

Bernard deschise ușa trăsului prime. Egmond își ajută nevêsta să se cobore. Cu pleoapele plecate și înroșit de iritația internă se plecă bătrânul Bernard asupra mâinei mici a tinerei contese, și depunând pe aceea

sărutarea celui mai adânc devotament, și se cu voce emoționată:

— Dați-mi voie, să fiu primul, care ve urză bine ați venit în acest castel!

Aici, ridicându-și privirea în sus, deodată se oprî; în fața lui adânc mișcă acum se reoglindă perplesitate și confuzia cea mai mare.

Contele îl salută prin o mișcare ușoră a capului, apoi ambii urcară treptele, însoțiți de contele Erich și de contesa Hulda.

Bernard remase locului incremenit. Ochii lui se umplură de lacrimi, dar aceste nu mai erau ale bucuriei.

— Acosta să fie alea stăpânului meu?

Ori cât inhidea din pleoape, pèrul ei roșu, fața plină de pistrui, trăsăturile nehotărîte și fără nici o expresie, îl umpleau de florile aversiunii interne.

— Oh! oh! exclamă el și-și frângea mâinile desperat.

Aversiunea ce locuitorii castelului o simțiau la început față de tinera contesă, nu peste mult începă a scăde mereu, mereu. Nu știe, ochii ei mari și pururea triști, și blândea și bunătatea ei ângerescă au contribuit mai mult la desarmarea desgustului.

În serile lungi de iernă, când Bernard și bătrâna servitoare Marta vorbeau despre trecut, el nu odată și-și clătina din cap:

— Cine ar fi creșut, Marto, să fie atât de bună!

— Tocmai așa mi-am și eu de multe ori, — urmă ea. Când o ved atât de fricosă și blândă și când me privește cu niște ochi triști și rugători, ca un copil neputincios, atunci vrând nevrând me cuprinde mila. Și când îmi și spune cu blândea: „Buna mea Martă“, nu pot să nu-mi fie drag de ea.

— Deie Dzeu, ca și domnul nostru să simtă astfel, incheia totdeauna Bernard.

Egmond își ținea înse simțemintele și cugetele bine ascunse. Nici soru-sa îngrijată nu putea să afle din ochii lui starea internă a inimei.

El avea un naturel închis și rece. Era totdeauna serios. Față de soție pururea complexant, acesta complexantă inse era de o rēcělă, încât se putea observa că nu-i decât impusă de curtoasia omului cult.

Intr'aceea toate și-au urmat mersul lor. Intrarea în familie a tinerei contese n'a produs nici o schimbare.

Cu începerea zilelor reci și întunecoșe de iernă și dispoziția contelui Erich deveni tot mai lângedă, mai închisă. Și mai nainte misantrop: acum pe nime nu mai suferia lângă sine, chiar și apropierea Huldei îi făcea iritare.

El sta singur și-și intrăgă.

Hulda își căută distracție în preumblările lungi ce le întreprindea singură prin pădurea învecinată, iar când timpul o împedea să iasă, visă la pian la sunetele moi și vibrătoare ale vr'unei melodii dulci de dor.

Egmond asemenea era dus de acasă peste și, adesea lipsia și-și întregi. Ingrigirea moșiei cerea acesta.

De și prin căsătoria făcută, starea materială a familiei se îmbunătăți și Egmond putea să însărcineze pe cineva cu atari lucruri, totuși el singur conducea afacerile.

Bernard și Marta mult se certau că pentru ce face el acesta; în una inse conveniau ambii, că nu se cade ca contele tiner să se mai ocupe cu astfel de lucruri.

(Va urmă.)

AURELIA PĂCĂȚAN-RUBENESCU.

Credința.

*Credința am jurat icônei,
Ce 'n sufletul meu a intrat
Și vreau pe totă vecinicia
Să țin din suflet, ce-am jurat.*

*De ce sânt rece și streină,
De lumea cea de din afar' ?
Căci n'are sémën fericirea,
Ce-o gust la sfântul meu altor.*

*Veđi totă hrana vieții mele
E dulce amintirea ta,
Și tot norocu-mi stă 'n credința,
Ce 'n sufletul meu ț-o purtă.*

*Când vei sosi din depărtare,
O chip atât de adorat,
Cu ce vei șei să-mi răsplătești tu,
C'atâta te-am divinisat?!*

ELENA DIN ARDEAL.

Respuns

la cele ce spun dușmanii femeilor.

VII

Gin purtarea bărbatului inse față cu femeia se găsesse nuanțe după loc și moștenire; nu vom pute înse judecă destul de bine țera și țeranul nostru din trecut precum nici din present, neavând ocașie a-i cunșce referințele; cu toate acestea se pare că cu mult s'au schimbat. Tónna trecută aflându-me in Odobeșci, am vėđut o păreche de ómeni luați de vr'o 6 ani, femeiușca, fără să fie frumșă, eră de-o drăgălășie ideală in costumul ei; oferiau privirea a doi frați; ea tronă cu totul in inima lui, iar el se uită la dēnsa ca la tot ce are mai scump — cu altă ocașie acelaș fenomen l'am observat iarăș unde bărbatul eră legat cu totul de femeie, ajutând-o și ținēdu-i tot timpul copilul in brațe ca s'o ușureze de greu — și acēsta eră o păreche frumșă, iar femeia posedă atâtea grații in vorbă și purtarea ei simplă, că nu-i puteai luá ochii dela dēnsa — la amēndoi n'am putut observá nimică ce ar putē denunța pe imperiosul bărbat, ba din contră, o fórte mare gingășie de purtare față că femeile lor. Ar trebui să te uiți mai in general pentru ca să te incredințezi de adevērata stare psihologică a iubirei la popor. Femeia română, de altfel, a posedat de la natură grațiile și darurile trebuincioșe pentru a putē fi iubită, a luptă și a-și supune pe bărbat, mai ales acea din popor care a trăit in libertate și ș-a esercitat puterea și facultățile ei — de aceea burghesa inchisă in casă, de și mai frumșă, a stat mai jos decăt ea.

Femeia acēsta a boerului séu a burghesului, pusă sub stăpânirea bărbatului și a bisericeii, a tatălui de familie, care avea acum intemeiată puterea pe doue drepturi, a celui direct moștenit roman, de care se ținea și poporul și cel dat lui de biserică, (dar religia nu se înrădēcinase alăta in popor) — și care mergea de a declará pe femeie ca ceva necurat, nu avea nici libertatea, nici puterea, nici mintea femeilor romane de odi-

nióră, stând cu fetele ei sub jugul cel mai greu; bărbatul, singur el avea tot dreptul ca domn, ca boer séu ca burghes cu feciorii lui, putēnd să facă tot ce vor vré. Astfel fiind, femeia in starea ei págână romană ne pare mai de invidiat, decăt in starea acēsta, — mai de invidiat e și starea primitivă naturală a femeii, ce-o lasă liberă, din care apoi vine starea culturală de familie prin copii, ce ti légă mánile și o dă in stăpânirea bărbatului; in acēsta ar fi trebuit ca bărbatul să fie prea puțin egoist și să posedă mare delicateță de suflet pentru ca să fie precum e astăzi, ajutorul aceleia care de la natură a fost investită cu un rol așá de mare și de greu; dar unde se putea atunci așá ceva cere, când a celui cu mai puține sarcini și responsabilități impuse de natură, eră lumea și legea eră buna stare și gustul seu.

De altfel in de ale iubirei și căsătoriei la románi, de pe timpurile de demult, puține vom putē spune, tóte sânt invēlitate in nóptea timpurilor, ar trebui cercetări prin cronice și folcloristică, pentru ca să ne putem pronunța apriat. Se povesteșce de căsătoria făcută in iarmaroc; ba đice că așá eră obiceiul la toți, de sigur pe când n'or fi fost stările așá deosebite: că puneau tótă zestrea in car și pe mirésă deasupra, iar tata séu mama impregiurul carului o tot láudau: Hm ... ce lucru! ... Hm ... ce lucru! Cam așá tēguri se fac și ađi in Transilvania, ceea ce se póte luá, criticând poziția muntósă ce ocupau și atunci românii, or póte izolată, că nu se șcieau unii pe alții, făcēndu-și prin mijlocul acesta căsătoriile. Căt despre burghesie, séu starea boerilor, se povesteșce din bētráni, că fetele erau ascunse și inchise de lume și că părinții mirilor incheiau intre dēnșii căsătoriile, tinerii nevėđēndu-se de multe ori pán' la cununie. De sigur inse că natura nici aicea nu greșíá, se găsiá póte vr'o ferestuică prin care să vedă fata vr'un om al casei, séu vr'o cărărușă pe care să-l intēlnēscă și să l iubēscă, dar acesta de sigur că se sfērșíá cu o tragedie, cu mórtea póte, séu cel mai sigur cu intemnițarea ei pe vieță prin mănăstiri.

Iată ce ne spune o fată intr'un cāntec vechiu:

Frunđa verde de afion,
La Eși la sf. Spridon,
Me iubiam c'un domnișor,
Me iubiam cu mare frică,
M'aica nu șciea nimică,
Frații mei că m'au aflat
Și m'au inchis intr'o lădiță,
Pe lădiț' au pus lăcată
Și deasupra stēlp de petró.
Eu eram mititică și 'nfocată,
Me uitam printre lăcată:
Vedeam sóre luminând.
Fete cu flăcái vorbind,
Numai domnișorul meu
Nu eră să-l vėd și eu!

Par că ți se rupe inima când veđi astfel smulsă pe o biělă copilă de la rađa dulce a sórelui și aruncată de bărbat in moru ént — numai poporul, fetele, flăcái la joc, la serânciob, omul naturei, putea in tótă voia să se bucure de voia lui Dđeu și să fie fericit.

Auđiam când eram copilă cāntecul acesta și de atunci așá de viu mi-a remas in simțire și minte cu tótă jalea lui până ađi; macar că nu șcieam ce insemnēză a iubi, dar eră o trăsură de unire intre mine și

acea copilă „mititică“ ce suferia atâta prin tiranisarea fraților, neputând să-și vedă dorul: pe iubitul ei! Gândiam numai că trebuie să fie multe faturi de copile pe lume, de vreme ce eu n'aveam de loc asemenea idei și simțiri și nici nu me puteam inspira să ca t ca ea, de aceea îmi insuflă tot respectul pe lângă jalea ce-i păstram — acestea se legau toate într'un moment în mintea mea întocmai precum le dăc. Va fi fost vre-una din acele mii și mii de fete frumoase și gata de viață, căroră li se luă averea și se aruncau prin mănăstiri. Astfel femeia noastră din trecut, trebuia să plătească cu viața aceea ce-i pusese în inimă Dumnezeu.

De unde între oameni ca aceștia, cari-și mutilau ființa și simțirile, cari se mărginau numai la sensualism, putea să se nască un spirit de frumos, de literatură, de ideal? A trebuit să vie cultura greacă cu lumea ei de simțiri, perfectă și frumoasă, ca să mai insuflie în sufletele acestea secate și oțerite o lăcă de căldură și poezie. Conachi și alții încep a cânta și a se încorda cât puteau la sentimentalism pe fondul lor prosaic ce duceau. Când vine occidentul, suntem și noi scăpați: mamele noastre nu mai sunt silite să meargă seara la zaplaz să se întâlnească cu amoresații, or la portită, de frica mamei și a fraților. să dea guriță, ci hora unirei la 1859 pe stradă se cântă și se joca mare, mare, și ficiorii holtei și mândri intră prin case cu muzici, ușile li se deschid mari înainte, bunicele se pleacă înaintea măreției lucrurilor — frații, părinții tac — și în fine a putut veni altă stare; după atâtea lupte a putut pune și bărbatul și occidentul piciorul în casă cu fetele zăvorțite și închise, care nu vedeau lumea — s'au unit țările și au perit granițele dintre țeri, de peste mări, unindu-se țera noastră cu lumea, s'au unit și inimile, lanțurile vechi ale sclăviei s'au sfărmat, tinerii de prin Paris i-au adus și femeii dreptul de libertate și omagiul lor, proclamându-le de adorate, stăpâne; părinții noștri s-au putut avé intrarea în case și mai frără frică s'au putut iubi — acuma șcieau că acesta se pôte, romanele ce cetiau le-o spuneau indetul. Părinții bisericeii au fost lăsați de o parte cu toate strășnicile lor, amorul acum eră ceva frumos, nu mai eră o crimă; cartea ce-o învățase la diaconu le serviă și la scris scrișori de amor nu numai la citit psaltirea; remănea numai lupta cu frații, cu părinții, ca să se pôtă și căsătoriile astfel pornite sevăși.

Iubirea inse înfruntă toate, se înființară partiți: părinții și unii din frați de o parte, iar surorile, cumnații și alți frați din sistemul mai nou, de alta, se aliau bucurosi cu tinera fată și iubitul ei; inlesnindu-le întâlniri, incurajându-i și punându-se cu vorba pe lângă părinți; aice eră inse tot ce putea fi mai greu, rugină de sute ani, care nu lăsă să se urnescă roțile din loc; deci se găsiă léc și pentru acesta, le inlesniau fuga și îi cununau, până ce în cele din urmă mama nu mai avea ce face și trebuia să dea binecuvântarea ei. Iar din dragosti de acestea ne-am putut nașce noi, oameni mai cu aventuri, cu putere, încât e plină țera de copii de aceștia născuți în mod mai natural, din iubire; cu defectele și neajunsurile lor, ca urmare naturală, dar tot e o treptă, care lucră, cântă, fac o generațiune și o societate atracțiōsă, dispuși spre ideal și poezie; vor veni după ei alții, cari vor fi mai perfecți, numai decă nu i-ar prinde rugina, mucigaiul realismului, ce începe a se întinde prea degrabă după starea în care am zăcut.

Cu toate că starea cea veche nu se mai recunoșce în România, spiritul lumii ce face viața principală, se

schimbă din an în an într'atata, încât în câțiva ani îți provine ceva cu totul nou, când mergi din timp în timp să o vezi — alături cu fondul frumos și poetic al poporului, ce în parte se schimbă înspre bine, în parte își păstrează obiceiurile. E o fericire nespūsă pentru acel instrăinat de țera, ce din timp în timp merge să-și vedă lumea și locurile ce în copilărie l'au încântat și legănat, lumea bună și iubitoare, societatea abilă, poporul delicat — acesta singur pôte să se desfete de realitatea istoriei cetind-o ca într'o carte: în suflet, în față, în vorbă, în obiceiuri, toate nuanțele rămase din strămoși cu toate peripețiile prin care au trecut, până ađi.

O vorbă românească, o lucrare, o apucătură uitată dar legată prin amintire în suflet, îți trezeșce mii și mii de simțiri, mii și mii de idei, mii și mii de plăceri. Tocmai atunci când ai trăit între străini, când te-ai lovit de perversități, când ai văduț ce-i lumea, poți să vezi și să judeci ce bun séu reu își are țera ta. Cu cât regret și plăcere te uiți la casa în care ai ședut de mult, la grădina care nu te cuprindea, la copacii pe care te suiă și mânăncăi cireșe — la mărul pe care puteai ședé cu cartea, ca pe scaun și de unde, dintre frunze puteai să-ți vezi, fără ca să te vedă, iubitul stând de asemenea cu cartea în mâni la casa sa și învățând; — la uliciōra lăturașe pe care trecea el și zaplazul prin care te priviă — la baba bêtrână care te vede și cuprinđendu-te te numeșce cu aceleași nume dulci din copilărie; la vecinii, ce s'au schimbat la față, dar acărōr amintire și iubire nu-i schimbată, pentru ei trăești viu ca aceea ce ai fost de mult și cu câtă fericire mai guști odată simțirile vieții trecute, dragostea simplă și curată a toți ce-i ce te cunosc, a toți ce te-au iubit, și lângă care n'ai avut motiv să simți cel mai mic pic de ură, învățându-te numai a iubi! Suflete frumoșe și izvōre de fericire și poezie pe care nu le mai găsești în totă viața ta!

ELENA VORONCA.

C u g e t ă r i .

Diaristica este oglinda gradului de cultură a societății.

*

Vorba ta trecând în gura altuia se schimbă de n'o mai cunoști.

*

Bărbatul iubeșce dăruindu-se, femeia îl îndrăgeșce ferindu-se de el.

*

Bărbatul prin dărnicia sa te pune la închisōre.

*

Cei mari servind pe cei mici, mai totdeauna se servesc pe ei.

*

A fi netrebnic pentru alții, netrebnic ești și pentru tine.

*

Ca să cunoști toate bucățile teatrale fără ca să le cetești, intră în sufletul familiei.

*

Decă nu voesci să-ți urmezi copilul după cum te-a urmat el, nu așteptă dragostea lui.

CORNELIA EMIL'AN.

Salinele de la Slănic în România, județul Prahova.

1. Stabilimentul mașinei de extracție. — 2. Chioșcul planului inclinat. — 3. Chioșcul oței din deal. — 4. Stabilimentul mării. — 5 Chioșcul oței din vale.

Prin viață.

Mi-e milă și me dore în suflet de simțirea
Ce-o pierd într-o viață urilă, ca un mort,
Și simt pe mine însumi că singur eu me port
Spre țermuri unde vecinic lipsește fericirea.

Ca un pescar privindu-și în valuri luntrea-i mică
Zvêrlită ici și colo de vântul ne 'ntrecut,
În marea desnădejdei ved sufletu-mi pierdut,
Și trist îmi cade noaptea pe gânduri, — și mi-e frică.

Sub propria-mi simțire ce tot mai mare crește,
Când vasul chiar ce ține, ardând, îl mistuește,
Și când ești ție însu-ți neimpăcat vrăjmaș,

De sigur pôte mórtea cât vré să întârzie
Și poți trăi o lungă, nebună vecinicie:
Instinctul de viață te face sclav și laș ...

TRAIAN DEMETRESCU.

Ștefan.

De Marcel Prévost.

Magistratul acela cu favorite galbene s'a însurat
a doua oră în Paris, după 14 ani de văduvie,
cu o persoană foarte tineră, destul de frumoasă,
fără avere, fata unui fost coleg al lui din pro-
vincie odinioară. O astfel de căsătorie surprinse
tota magistratura ambiantă, ce se întrebă: „Pentru ce
s'o fi însurând dl consilier, la vârsta de 50 de ani, cu
fecióra asta tinerică?”

Unii afirmară că din pricina pasiunii senile pen-
tru o fecióră de 16 ani; alții, că copila avea un
unchiu foarte bogat și că magistratul umblă după moș-
tenire, și alții, că dl consilier Ștefan făcea numai o
faptă bună luând în casa lui pe fata sărăcică a unui
fost coleg.

Nu-i adevărat.

Dl consilier Ștefan s'a însurat a doua oră ca să
facă educația nevestei sale a doua. Căsătoria asta va fi
singura lui ocupație în retragerea lui — după cum un
alt om s'apucă de agricultură, de redactarea unui uvraj
asupra dreptului civil la Sarmați, și nu mai știu ce.

Trebue înse să știți că dl Ștefan nu fusese ferit
cu nevêsta lui dintîiu. Ea fusese o „baș-femea”
cum se dice, abia decă eră nevêstă și nu eră amantă.
Fostei lui neveste nu-i plăceau omagiile prea dese, fiind
că disprețuia grozav „murdăriile acelea” cum dicea ea.

Înse eră cum nu se pôte de zuliară. Grozave furé
pentru consilierul Ștefan, pe atunci balurile la perfec-
tură și micile serate de provincie, unde se dá mosa-
firilor ceai muced și pesmeți vechi. Dómna intervenia
hotărîtă, rēstită în convorbirile cele mai corecte între
patru ochi; ea nu admitea (nu me înțelegi nici odată
Ștefane că nu admit ...) ca să vorbescă bărbatul seu
cu altă femeie fără să audă ea despre ce eră vorba.

Acasă eră d'o calicie murdară și nu da voe dom-
nului consilier să poruncescă ceva slugilor.

Ea voiă să cunoscă toate dosarele, scotocia prin
toate hârtiile bărbatului seu și, pe urmă, spunea ori-cui
secretul afacerilor. După trei ani de astfel de regim în-
vêțase minte pe consilier. El se simția un fel de Iloț
dus de nas de un stăpân nemernic, dar a cărui pu-

tere superióră nu putea fi discutată. Ea muri deodată,
într'o noapte, dintr'o bôlă de inimă.

Trei ani fu fericit consilierul din pricina morții
nevetei sale (pe care o moștenia.) Pe urmă începú să
se folosescă de libertatea lui, făcú curte femeilor, avú
aventuri. Ambiționă un post în vecinătatea Parisului
pe urmă în Paris ca să guste indelete impusele delicii
ale capitalei. Cheltui multe parale cu fetele și, la urmă,
desgustat óre-cum, se aședă. Atunci îi veni idea că ar
fi bun lucru să aibă o sóță pe care s'o plătescă, mai
cu sémă decă sóța asta ar întruni toate calitățile.

Ce vis! ca să-și fabrice o sóță după un tip ideal,
cu un cuvânt, „să-și crească nevêsta”.

Mitica Alice G... i se părú un foarte bun obiect
de cultură. O cunoscuse de mică copilă; eră o fată
care te făcea să-ți lingi buzele; din fire avea respect
pentru magistratură, așa de mult se plictisii lângă muma
ei bêtrână încât ori ce altă existență trebuia să i se
pară paradisiacă pe lângă asta. O cerú în căsătorie și
nu fu refuzat. Muma fetii fu trimesă într'o casă de sâ-
nătate din provincie, fiind că sigur că planurile lui
Ștefan ar fi fost contrariate de o altă influență care ar
fi lucrat în acelaș timp asupra nevetei lui.

Viața dómnei consielere este încântătoare. Este o
viață de pension unde ar fi ea singură elevă cu un
domn copt cu favorite galbene. Ea are un regulament
scris, închis în biuroul de scris din iatacul seu.

Iată-l:

„7 ciasuri jumătate”. — Sculare.

Mică toaletă. Rochie de dimineta pentru odae.

A aduce domnului ciocolata și a i-o pune pe
mésa de noapte.

A luă ciocolata ședend lângă patul lui.

Convorbirea despre ce vor face peste di.

8 ore. — A ajută pe domnul să-și facă toaleta

A verifică decă rufele sânt la locul lor și decă hainele
sânt bine măturate.

Continuarea convorbirii despre ce va face peste di.
Să nu uite să-i spuie domnului cam ce ar fi bine să
mânance la dejun și la prând.

9 ore. — După ce se va cobori domnul în cabi-
netul seu, dómna își face toaleta mare. (A se observă
indicațiile speciale din memento.) Toaleta asta nu tre-
bue să ție mai puțin de un cias. Tot în vremea asta
dómna va puté primí pe bucătărăsă.

10 ore. — A citi câteva pagini din memento.

10 ore jumătate. Visitarea apartamentului care
până atunci trebue bine curățat de slugi. A nu intră
nici odată în cabinetul domnului.

11 ore. — Dilele de audiență, dejun. (Veți mai
departe.)

În dilele obișnuite, dómna se va ocupa cu lucră-
rile secului seu, în camera sa. Mai înteu înse trebue
drese hainele domnului și pe urmă ale dómnei.

12 ore (amiédi) — În dilele obișnuite, dejun.

La doue-spre-dece ore fără 10 minute, dómna se
coboră în sofragerie, apoi în bucătărie, ca să vedă decă
este totul în regulă și, la nevoe, să restabilească ordinea.
Se duce pe urmă în cabinetul domnului. (A bate in-
cetișor în ușe.) Domnul dá brațul dómnei și merg să
mânance împreună.

În timpul mesei, convorbire, domnul fiind obosit
de munca dimineții, dómna trebue să găsescă subiect
de vorbă.

Pe când domnul își bea caféua, dómna va ho-
tări cu el unde trebue să se ducă și ce visite trebue
să facă după amiédi.

1 oră jumătate. — In zilele obișnuite, domnul se duce să-și vedă de afaceri. După cum va fi fost înțelegerea, dâna va sta acasă sâ se va duce unde va avé trebâ. In acest din urmâ cas, sâ aibâ grijâ sâ-și facâ treburile in ordinea ficsatâ, pentru ca la un moment ôre-care domnul sâ se pôtâ întelni cu dâna.

In zilele de audiență, dâna va puté eși la doue-spre-dece și jumătate.

5 ore jumătate. — Dâna se întorçe acasă. Vîsitâ in cabinetul domnului.

(A bate incet in uše, chiar decâ i se pare câ domnul nu este acasă.)

Ordine pentru prânđ.

6 ore. — Citirea mementului și cârților pe cari i le va fi dat domnul ca sâ le citescâ.

7 ore. — A ajutâ domnului sâ se imbrace decâ va trebui sâ iêsâ din casâ.

7 ore și un sfert. — A se duce jos la domnul decâ iau prânđu acasă.

7 ore jumătate. — Prânđu. Convorbire despre cele fâcute și întemplate peste ři. Dare de sêmâ despre visite.

8 ore. — Puținâ musicâ. Rézigue. Alegerea cârților de citit mâne.

10 ore. — Culcare. (A se vedé memento.)

Memento despre care pomeneșce regulamentul acesta este o lucrare de importanță, la care dl consilier Ștefan a lucrat cinci ani. Memento acesta are de obiect moravurile conjugale intime, datoriile speciale ale soșiei când e singurâ cu bârbatul seu. Tot este prevêđut, incepând cu câmașa care-i place domnului ca s'ô imbrace nevêsta sa nôptea pânâ la cele mai mici detalieri ale toaletei.

Memento acesta a slujit in adevêr fôrte mult Alice in timpurile dintei ale cãsniciei.

Da încâ ce nevêstâ este Alice?

Cum nu se pôte mai bunâ . . . Da. Regulamentul și „memento“, interpretate de micuța ei inteligentâ netedâ și vie, au fâcut din Alice o nevêstâ cu deseversire plâcutâ soșului seu. Consilierul nu mai pôte de bucurie: el dice câ e așâ de fericit din pricina educașiei pe care o dâ nevêstei sale.

Acum câteva zile, consilierul Ștefan voi sâ mai citescâ „regulamentul“ nevêstei sale. Ea il dete. El bågâ de sêmâ câ cineva răsese cu cușitul, pe urmâ scrisese (scrierea erâ a Alicei) cea din urmâ jumătate a rându-lui „In zilele de audiență dâna va puté ieși la doue-spre-dece și jumătate“.

— Pentru ce ai ras și ai scris la loc? întrebâ el pe nevêsta sa.

— Vêrsasem cernelâ, și n'am voit sâ las pêtâ . . . respunse ea liniștit.

Adevêrul este câ tinerul Hector Dorobert, vêr cu Alice (domnul consilier nu cunoșce pe verișorul âsta) și locotenentul de infanterie in garnisônâ la Pêpibiêre, Hector, cu care se amoresâ Alice trei luni dupâ cununie, și pe care-l vede regulat de trei ori pe sêptemânâ, pe când bârbatul seu este la Palat; a fâcut intr'ô ři prostia ca sâ vie acasă la ea s'ô vedâ. A cerut sâ-i arate ea „memento“ și regulamentul, și cu tôte rugâciunile Alicei, el a transformat astfel faimôsâ linie:

„3 jumătate ore. — In zilele de audiență, i se va pune côrne domnului consilier“.

I. S. SPARTALI.

~~~~~

Fiecare grâunte își are hôspele sale.

Poesii populare.

Cântâ cucu pe iazuri.
Nôptea la noue cîasuri,
D'âșâ cântâ de cu dulce.
De stâ Crișu nu se duce.
Și-așâ cântâ de cu jete.
De stâ Crișu și nu mere;
Când cântâ cucu mai rar,
Badea-i cu boii la deal;
Când cântâ cucu mai des,
Badea-i cu boii la șes.

Maicâ nu me purlâ reu,
Pânâ ce-s la pragu teu.
Câ de m'oi instrêinâ,
Tu maicâ mi-i d'âșteptâ,
Cu prânđuțu cald in mêsâ
Și cu apa rece 'n vase,
Pânâ maicâ ce-oi vini.
Prânđu 'n mêsâ s'a rēcî,
Apa 'n vase s'a 'ncâldî.
Nici atuncea n'oi vini,
Pânâ maicâ ce a fi.
Iêrha 'n casâ tot de côsâ.
Și in tindâ pânâ 'n grindâ
Și nici atunci n'oi vini!

Lêgânâ-se bradu 'n codru,
Se lêgânâ, se supêrâ,
Câ la el vine ôre-ce —
Trii meșteri dela Brașeu
Și din el câ face-or,
Mêsâ d'albâ domnilor,
Și uše temnișelor
— Pârcâlab dupâ temnișâ.
Slobođi-me la d'ulișâ.
Câ mi-am scris o cârțicea,
S'ô trâmîit la maicâ-mea,
Sâ șcie perirea mea.

Aușitâ de la Teodor Juncu — plugur in Vîlani.

Pusei șeua pe murgu,
Luai drumu de-alungu,
Când fusei pêr-di nana,
Dede murgu a rinchezâ.
Legai calu de ferêstrâ.
Dâdai sêra bunâ 'n casâ.
Nana puse cina 'n mêsâ,
Eu cinai și mai remase.
Nana prins' a me muștrâ,
C'am cinat și la alta,
Eu me jurai și nu pré,
C'am șciut c'ô fost așâ.

D'amú maicâ-i luni sêra,
Merg fe'ele cu furca.
Maica mea, mere-aș și eu,
Dar me tem de Dđeu.
C'oi câlcâ 'n cuvêntu teu —
Și cuvêntu teu i mare,
De-al câlcare sub picioru.

Culese de:

ALB.

In grădină.

Primăvera — copila veselă de odinioară, — se ivi iarăş pe pământul pustiit de gerul iernei — cu sinul plin de flori şi cu inima plină de veselie şi viaţă. Ea alergă de ici până colea preserând din sinu-i flori şi din suflet veselie — şi pământul mort re'nvie sub paşii ei şi se îmbracă în haidă verde, ce aşă de bine i şedea cum eră preserată ici colea câte cu o flóre séu câte c'o stufă verde.

Pompósa grădină a lor . . . luă altă faţă. Teii seculari cari erau în lung spalier pe lângă chaotecele alee — începură a infrunđi. — Frunđele mici abia eşite din mugur vesel şoptiau între ele mişcate de zefirul primăveratic — se pare că şi ele salută primăvera — şi laudă pe Djeu — care le-a întocmit tóte aşă de bine cum sânt. Covorul frunđelor uscate aşedat giur impregiur eră gros încă — dar ici colea de sub câte o frunđa, sfióse își rădicau capul ócheşile viorele privind órecum cu frică şi totuş cu dragoste la sóre — aşă după cum privesc şi gingaşele copile la idealul primului amor — pe furiş ca să nu fie observate, iar observate fiind ruşinos își plécă ochii. — Peste tot locul eră viaţă şi veselie şi aerul bişbăc de nenumăratele cântece şi versuri de paseri — cari amestecându-se produceau o melodie vagă — aducătoare de linişte sufletescă şi de dragoste pentru lume şi viaţă.

Numai lacul stătea tăcut şi în linişte, cu faţa severă a unui judecător, voind par că să fie un „memento mori“ a iernei. Din când în când își increliă faţa lui senină şi în murmurul lui confus pare că condamnă veselia copilărescă a naturei. Şi când câte un peşce auriu în sburdălnice sbuciumări îl indemnă să fie vesel, căruntul lac își certă fétul cu dragoste, ăicându-i:

„Şi aşă e bucurie trecétóre!“

Iar sálcia tristă de la mal cu şópte lungi, legănându-şi ramurile plecate de-asupra lui, părea că îngână dând din creşcet, în semn de aprobare: „Adevérat . . . Adevérat“ . . .

Din castel eşi Ea, după care atăția ochi privesc şi-atătea inime sângeréză. Pêru-i blond în disordine i unduleză pe spate, iar ochii mari şi vineţi de-o melancolie adâncă rătăcesc fără ăintă printre frumuseşile naturei . . .

Nu tresare . . . suspinând de dor — tace seriósă, ca şi bêtânul lac!

Cum să şi tresară, cum să şi suspine!? Jurămintele de amor a cător tineri — a căror glas póte eră mai dulce decât al filomelei — le-a ascultat Ea, căţi ochi, póte o melancolie mai adâncă decât a vioricei, o-au urmărit — şi ea totuş a remas rece, nu a tresărit, nu s'a mişcat! Şi acum să tresară şi să suspine cu dor!? . . . Nu! . . . nu . . . căci ea eră una din acelea frumuseşi reci, cari nu şciu ce-e amorul, a căror ochi posed acel magnetism adânc, de a atrage lumea întregă, pentru a o respinge apoi dela sine. Inima Ei eră ca ghiata, nu se topia nici de privirile calde ale adoratorilor, nici de frumuseţa primăveratică a naturei.

A lene înaintă pe chaoticele alee, nebăgând în

sémă şopotul de admirare al frunđelor şi ochii arđetori a unui tiner înalt ce apăru în uşa grădinei!

Pe o ramură de teiu doue albe turturele sârutându-se se guguliau. Privirea Ei indiferentă se aținti asupra lor şi se indiuóşă. Eră atăta poesie, atăta căldură în sârutările acestor pásărele, încât din peptul ei rece un „Ah!“ doioş resună. Ghiata de pe inimă începú a i se topi, un tremur convulsiv o cuprinse. Le-neşe se lăsă pe-o bancă, privind cu drag la pásărele, pe când prin minte i trecea şirul adoratorilor Ei.

— O! frumos e unul din ei; şopti ea cu drag, cât e de înnalt, ce ochi negri şi espresivi are . . . Şi eu nu le-am vėđut tóte acestea . . . O! acum să vină, l'aş iubi, căci ce e viaţa nóstră fără iubire, când şi pásărele se iubesc?!

Sufletul preocupat încătuşe urechile să nu audă, şi ochii să nu vėđă pe tinerul ce-i stătea înaintea. Eră acel tiner înnalt, cu ochi negri şi espresivi, de care a fantasat Ea şi care a urmat-o în grădină!

— Copilă! suspină el, căđend în genunchi înaintea Ei, eu te iubesc! . . . Nu me respinge! . . . nu me prăvăli în prăpastia desnădejdei!

Ea roşie tremarând, cu brațele Ei moi îl rădică din genunchi şoptindu-i: „Rădică-te, inima mea întrégă e a ta!“

Turturelele sburară spériete de pe ramura de teiu la strigătul de bucurie a tinerului, auđind acésta neaşteptată destăinuire . . . În locul lor inse remaseră alte doue turturele fericite pe banca de sub teiu . . .

Erau singuri! . . .

Visători se preumblau braţ la braţ pe chaotecele alee, în póla teilor de vécuri.

Ea sveltă cu pěr bălai, care i undulă pe spate în valuri fluturând, cu doi ochi mari, adânci ca azurul, din cari aşă de espresiv strălucia statornicia în amor!

El brun — cu ochi mici, negri şi mişei, din cari strălucia acea văpaie nestatornică a amorului, care se aprinde iute pentru a se stinge cu atât mai iute . . . ca să se aprindă din nou . . .

Luna le incunună creşcetele cu drag, teii își scuturau ramurile preserându-le calea cu flori . . .

Imbėtaţi de parfumul florilor, de lumina lunei, ei viséză! — Viséză de fericire şi visul lor e realitate.

Luna se aprindea din ce în ce mai tare, florile cădeau din ce în ce mai dese . . . ea se alipiá din ce în ce mai tare de el, lăsându-şi capul pe umérul lui, se perdeau în lumea visurilor.

— Ca şi acestea flori — ăice ea cu un glas uciđetór de dulce — se va scutură acuş şi flórea amorului nostru — şi-şi rădică ochii sei mari azuri asupra lui, voind par că să-i străbată cu privirea până în adâncul inimei.

— Nici odată . . . nici odată! — se jură el, cuprinđend-o de mijloc cu drag.

***

E singură! . . .

Visátóre se preumblă pe chaotecele alee în póla teilor de vécuri. Luna i incunună creşcetul cu drag, teii i preseră calea cu flori . . .

Ea inse nu le vede acestea, nu se mai imbėtă de farmecul lor, ci gândeşce la el, care a tradat-o . . .

Pare că viséză . . . viséză de durere şi visul ei e realitate!

Ar vré să-l uite — dar nu-l póte — căci din ochii ei mari, adânci şi vineţi — inrouaţi de lacrimi — aşă de espresiv străluce stătornicia în amor.

Luna se aprinde din ce în ce mai tare. florile teilor cad din ce în ce mai des... durerea ei devine din ce în ce mai mare, lacrimile i cad din ce în ce mai des, scurgându-se în dulce ploie pe obrazii ei.

Se părea că un glas tainic i șoptește pe când teii își scutură florile deasupra ei: „Ca acestea flori s'a scuturat și florea amorului teu... s'a scuturat pentru vecie!“

Și Ea ascultă lung acest glas — pe când ochii ei se tolesc din ce în ce mai tare de căldura lacrimilor — doi ochi mari, adânci și vineți ca azurul cerului, din cari străluce așa de expresiv statornicia în amor!

EMILIU SABO.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Archiducele Francisc Ferdinand, al cărui portret se publică în fruntea foii noastre, este fiul arhiducelui Carol Ludovic, fratele mai mic al Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif. Monarcul neavând moștenitori de seces bărbătesc, precum se știe, presumpțiv urmaș pe tron este designat arhiducele Francisc Ferdinand. Viitorul monarc al Austro-Ungariei a făcut în anii trecuți o călătorie în giurul pământului, despre care a publicat o carte plină de suveniri și impresiuni interesante.

Salinele de la Slănic. În nr. acesta publicăm o ilustrațiune nouă, care înfățișează exploatarea sării la salinele de la Slănic în România, despre care am dat niște amănunte când am publicat prima ilustrațiune.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare. Dl. *Trăian I. Farcas*, profesor la gimnasiul din Beins, lucrează la istoricul aceluși gimnasiu fondat de episcopul Samuil Vulcan; lucrarea dsale are să se publice în programul gimnasiai al viitorului an școlar. — Dl. *N. Filipescu*, primarul capitalei București, a scris pentru traducerea făcută de dl. A. A. C. Sturdza, a broșurei lui Eugen Richter intitulată „Unde duce socialismul“ o prefață de mare valoare în care pune în evidență imposibilitatea principiilor nerealizabile ale socialismului în toate țările.

Cum am cunoscut pe Alecsandri. Acesta e titlul unei broșuri, care cuprinde o conferință a dlui V. A. Urechia, ținută în 1894 la Bacău, în profitul fondului pentru ridicarea monumentului poetului. Conform titlului, ilustrul conferențiar ne povestește cum a cunoscut pe Alecsandri. La 1853, ca școlar într'una din clasele superioare ale liceului din Iași, scrisese un articol intitulat „Un vis“ în „Călimdarul Buciumului Român“, combatând direcția latinisătoare ivită în literatura română. Alecsandri ceti articolul și întrebând de Dimitrie Gusti, că cine este autorul, îl rugă să i-l prezinte. Dl. Urechia istorisește apoi cu colorii viue emoțiunea sa în momentele d'a intră la poetul și dice: „Ce schimbare în naturele omenesci! Astăzi când sunt și eu *cineva*, sunt pe totă ziua abordat de tineri de tot felul, cari nu sunt pentru acesta mai emoționați decât decât ar vedea pe cel mai necunoscut om din țară. Fericită evoluțiune culturală, care îndreptățește pe cel din urmă

perdeveră se u pe cel din urmă absolvent de liceu, să-ți trimită prin scrisori „*incredințarea stimei lor*“, ori când te întâlnești acasă se u pe stradă n'așteptă să-i dai tu mâna. ci și-o întind pe a lor fără prealabilă cheltuielă de 1/4 de sfânt pentru săpun! Veți, ci-că asta este democrație! Democrat sunt și eu, dar democrația mea nu și-a permis, pășind pragul casei lui Alecsandri să-i întindă necerută mâna, pentru a primi pe a lui...“ Intrând, a găsit pe Alecsandri întins pe o canapea, resturnat pe un fotoliu stătea Rolla, pe altul era Dimitrie Ralet, în picioare lângă mēsa de nuc de lângă canapea stătea Alecu Rusu. Alecsandri se ridică din tologēla sa și înaintând spre dēnsul, îl prezinta prietenilor și-i dise: „Bine, tinere, ai scris nu numai frumos, dar ai criticat și drept pe cei ce strică minunata noastră limbă română.“ Din acea zi, spune dl. Urechia, eu am ramas credincios condeiului până la vârsta de astăzi.

Biblioteca Asociațiunii transilvane. A eșit de sub tipar și ni s'a trimis „Catalogul Bibliotecii Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ de Nicolau Togan, bibliotecar. Sibiu 1895. Catalogul acesta, precum ne spune prefața, cuprinde toate publicațiunile intrate la biblioteca Asociațiunii transilvane până la sfēșitul anului 1894. Primul catalog s'a publicat de fostul bibliotecar dl. N. Petru-Petrescu la 1882; de atunci biblioteca s'a sporit mai cu sēmă prin darurile făcute de academiile din București, Budapeșta și Viena, precum și de alte societăți științifice și literare; tot dată și bibliotecile remase după George Barițiu, dr. Iosif Hodoș, Simeon Manguica și dr. Ioan Moga s'au depus în colecțiunea Asociațiunii. Au trecut un pătrar de secol, de când s'a înființat Asociațiunea transilvană; de atunci ea ar trebui să aibă o bibliotecă și arhivă bogată, atât în cărți tipărite cât și în manuscrise, ca astfel să fie un izvor unde cei ce se ocupă la noi cu științele, să potă face studiile și cercetările ce-și propun. Catalogul acesta inse ne arată, că biblioteca Asociațiunii e departe d'a putea atinge scopul acesta. Ea se sporește aproape numai prin dăruiuri; astfel din unele lucrări se află și mai multe esemplare, pe când din altele, foarte importante, nu găsești nici unul, — căci bugetul nu dă mână comitetului să potă cumpără scrierile ce n'ar trebui să lipsescă din biblioteca Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român.

O revistă nouă în Bucovina. Printre români, pōte nicăiri nu se pōte constată o amorțire atât de mare pe terenul literar, ca în Bucovina, cu tōte că acolo se află mulți bărbați de litere. Societatea pentru literatura și cultura poporului român din Bucovina, voind să producă o mișcare în privința asta, a decis să înființeze o revistă care să se ocupe mai cu sēmă de istorie și arheologie. A și ales o comisiune, în persoanele dlor I. G. Sbiera, dr. G. Popovici și dr. D. Verencea, să compună un regulament.

Istoria împăratului Trăian. A eșit fasciculul al doile din „Istoria împăratului Trăian și a contemporanilor sei“ de dr. Hein. Francke, traducere autorizată, de Petru Broșteanu. Broșura acesta cuprinde afacerile esterne ale imperiului roman sub Trăian. Viēta și resbōiele lui și anume: Resbōiul lui Domițian contra Dacilor. Decebal. Pacea rușinosă a lui Domițian. Primul resbōiu al împăratului Trăian contra Dacilor. Armata. Supremul comandant al armatei. Decursul resbōiului. Al doile resbōiu al lui Trăian. Pregătiri pentru resbōiu. Puntea traiană peste Dunăre. Terminarea resbōiului al doilea cu dacii. Cucerirea Daciei. Sinuciderea lui Dece-

bal. Colonizarea Daciei. Anticitățile Daciei: Dacia veche, Dacia romană, religiunea și cultul, Zamolxis, căile militare, valuri, pasuri și șanțuri, împărțirea Daciei în municipii și colonii. Broșura e precedată de o ilustrațiune ce înfățișează Columna lui Traian în Roma. Acosta lucrare va avea o întindere de 48 côle, în broșuri lunare de câte 4 côle; prețul lucrării întregi 4 fl. Abonamentele se fac la traducătorul în Brașov, strada gării nr. 45.

Diar nou. Datoria Cetățeanului, organ independent, a apărut la Galați.

TEATRU și MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. Dl. Dimitrie Popovici, renumitul nostru bariton de la opera germană din Praga, s-a luat remas bun de la acel teatru, la care a fost angajat din noiembrie 1889 și a plecat în America, unde a fost angajat pe 5 luni. — *Dl. Gavril Musicescu*, profesor de armonie la Conservatorul din Iași, a fost decorat de regele României cu medalia Bene Merenti cl. I, pentru merite artistice. — *Dl. Cotărescu*, elev în anul II la conservatorul din București, cu o frumoasă voce de tenor, a fost angajat la opera română. — *La Teatrul Național* din București în joia trecută s'a examinat vocile a celor care vor să facă parte din corul Operei române în stagiunea viitoare. — *Orchestra lui Dimicu* din București cântă acuma cu mare succes la Vichy; străinii se delectează mult la accentele muzicii românești. — *Dl. G. Sterian*, membru în comitetul direcțiunii generale a teatrului național din București, a plecat duminică în străinătate, spre a comanda noul mobilier pe seama celui teatru.

Concert la Caransebeș. Tinerimea institutului teologic-pedagogic din Caransebeș a anunțat pe joi (11 iulie n.) un concert urmat de dans. Concertul a avut următoarea programă: 1, Cântec de pădure, cor de bărbați de Braun; 2, a) „Dorul meu“, și b) „Știi tu mândro“, cântece populare, cor micșt (6 voci) aranjate de A. Sequens; 3, Motto: Tatăl nostru, cor micșt (6 voci) de A. Sequens; 4, Seranada, cor de bărbați, de Flondor; 5, Cor micșt din Opera Ione, de Petrella.

Reprezentăție teatrală în Avrîg. Tinerimea studiosă din giurul Sibîiului invită la producțiunea teatrală împreună cu declamări, cântări corale și urmată de dans ce se va ține duminică în 2/14 iulie în grădina dlor „Frații Borger“ din Avrîg. Programa: 1, „Diua a apus“, cvartet. 2, „Trei, Dômne, și toți trei“, poezie de G. Coșbuc, declamată de dl. Patriciu Marcu, student. 3, „Acorduri amorose“, cor micșt (cvartet dublu). I. „Sărăcie lucie“, comedie cu cântece într'un act, de Iosif Vulcan. Personele: Sivu Iernilă, epitrop, dl. Toma Măhăra, asc. de ped.; Veselina, fata lui, dșora Aurelia Săvoiu; Ioța, căraș, dl. Const. Cristin, asc. de ped.; Trăila Liliac, fecior holteiu, dl. Nic. Rădoiu, asc. de ped.; Viligă, nebunul satului, dl. Ioan Fanea, stud.; Sanda, țigancă vrăjitoare, * *. O fată, Un fecior, Altă fată, Alt fecior. O nevastă, Altă nevastă. Scena se petrece într'o comună din Bănat. 4, „Cât e țera“, cor de bărbați. 5, „Ce vênat, mână-i-aș ochii“, de I. Căndea, declamat de dl. George Postea, învățator. 6, „Nevêsta care iubêșce“, cor micșt. II „Bucóvnă n'a învățat și umblă la insurat“ seú „Vlăduțul mamii“, comedie cu cântece într'un act de Ioan Lupescu. Personele: Vlăduțul mamii, școlar de sat, dl. N. Schiau, student; If-

timi Sbarciog, bêtrân pădurar, dl. George Henția, student; Costică Șoimescu, tiner boer, dl. Teofil Caliman, student; Sevasta, mama lui Vlăduț, dșora Aurelia Indrieș; Smărăndița, fiica lui Iftimi, dșora Mariți Sebeșan. Inceputul la 7 și jumătate ore sêra. Venitul curat es'e destinat pentru înfrumșetarea mormântului lui George Lazar.

Concert la Șimleu. Tinerimea română academică din Selagiu va arangia în Șimleu la 6 august n., cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii femeilor române selăgene și a despărțământului Asociațiunii transilvane, un concert, urmat de dans. Programa concertului încă nu s'a statorit definitiv.

Cursul elementar de musică, pentru usul școlilor secundare în genere, lucrat de dl. Constantin M. Cordoneanu, s'a aprobat, ca uvrăgiu didactic de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice al României Cursul complet se cuprinde în trei broșuri, divizată materia în 4 părți: partea I, ediția doua revădută și corectată într'o broșură, partea a doua iar într'o broșură și părțile 3 și 4 într'o singură broșură. Acest curs este întocmit pentru cursurile de licee, gimnasil, școli secundare de fete, școli normale și pedagogice etc. Depozitul general se află la librăria Graeve în București.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Dl. Emanuil Ungurian, avocat în Timișora, generosul spriginitor al tuturor întreprinderilor naționale-culturale, a subscris 500 fl. pentru școla ce românii gr. or. din Fabricul-Timișorii vor să clădescă. — *Dl. Ioan German*, profesor la gimnasiul din Blaș, la 7 iulie a serbat jubileul de 25 de ani al carierei sale de profesor. Serbarea a început cu liturghie, apoi a urmat felicitările și s'au încheiat printr'un banchet la care a luat parte și mitropolitul. — *Dl. dr. Gustav Weigand*, directorul seminarului românesc de la universitatea din Lipsca, a plecat prin Bănat să studieze elementul daco-român în limba românească; aici va sta trei luni de zile, apoi se va duce la București. — *Dna Bessie Ionescu*, soția dlui ministru al cultelor și instrucțiunii publice din România, a presidat zilele trecute serbarea împărțirii premiilor la elevele școlei normale de institutore în București. — *Pentru gimnasiul din Blaș* s'au colectat până acuma 22.696 fl.; colecta se continuă, căci încă numai jumătate s'a adunat din suma trebuitoare. — *Dl. Ioan Popea*, profesor la școlile românești din Brașov, la St. Petru și Pavel a implinit serviciul de 30 de ani; din incidentul acesta mai mulți școlari au arangiat în sêra acelei zile o intrunire socială în localul societății de tir.

Monumentul lui Constantin Diaconovici-Loga, distinsul coleg-contimpuran al lui Cichindeal, se va inaugura la 6 august n. în Caransebeș, cu ocaziunea serbării jubilară de 25 ani a Reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeșului. La acesta solenitate va trimite reprezentanți și reuniunea învățătorescă bănătană aparținătoare diecesei Aradului. Din incidentul acestei serbări, „Familia“ va publica atunci portretul și biografia lui Diaconovici-Loga.

Școla română de fete din Arad cu internat, înființată de Reuniunea femeilor române gr. or. de acolo și ajutată de diecesa Aradului, a avut esamenale sale în 16/28 și 17/29 iunie, sub presidiul Pr. SSale

episcopului diecesan Ioan Meșianu, asistând multe dămne și bărbați, mai cu sēmă părinții elevelor. Succesul a multumit pe toți. Dna directore Maria Popovici, dimpreună cu profesorele dșorele Octavia Stolojan și Elena Pipos s'au achitat cu rezultat frumos de serviciul ce-au avut.

Femeile admise la universitatea din Budapeșta. La întrebarea ministrului de justiție, facultatea de medicină, apoi senatul universității din Budapeșta, au dat răspunsul. că femeile pot fi admise la universitate să facă cursul de medicină și de farmacie, dar se cere ca negreșit să șcie latineșce și să fi depus esamenul de maturitate. Prin urmare femeilor li se vor deschide cariere noue — decât vor șci latineșce. (Dar bărbații șciu?!)

Preparandia din Gherla. Esamenele la preparandia diecesană din Gherla s'au ținut la 15 și 19 iunie n. Au căduț 3 ênși. La esamenul de cvalificațiune, dintre 27 de invătători. 11 au fost respinși. Esamenele s'au ținut sub presiul canonicului Ioan Papiu, asistând inspectorul unguresc de școle Simon Béla.

Institutul pedagogic din Arad. Esamenele de cvalificațiune invătătorescă la institutul pedagogic din Arad s'au ținut la 29 iunie, 1 și 2 iulie n. S'au presintat 36 de preparanđi, dintre cari 32 au reușit și 4 au fost respinși. In cursul anului școlar trecut au reușit ca invătători cvalificați cu toții 82. Institutul pedagogic in anul școlar trecut a fost cercetat de 160 elevi.

Reuniunea invătătorilor români din Sătmăar aparținători diecesei oradane, in adunarea sa generală din urmă, ținută la Careii-mari, a constat cu durere, că progreséză forte incet, nici preoții, ba nici invătătorii nu-și fac datoria după cum s'ar căde. Filialele reuniunii nu arată nici o activitate și nici macar reprezentanți nu trimit la adunările generale ale reuniunii.

O reuniune invătătorescă renviată. Invătătorii români din protopresbiteratele: Timișóra, Lipova, Belinț și Banat-Comloș, aparținătoare diecesei Aradului, au ținut la 7 iulie n. o conferință in Timișóra, in care au hotărit ca pe 8 și 9 august să convóce o adunare generală. in care Reuniunea amoriță să se constituie de nou.

La școla civilă din Arad, precum se telefonéză diarului „Dreptatea“ dintre 31 de elevi români, au căduț 21.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Zosim Chirtop, advocat in Cămpeni, in 14 iulie se va cununa cu dșora Sofia Cothișel in Cămpeni.

Știri personale. Majetatea Sa monarcul va merge cu ocașiunea manevrelor de la Huedin și la Cluș, unde va sta o ți și va primi feluritele deputațiuni. — Dna Letiția Stoica, prima română intemnițată pentru cauza națională, făcându-și osenda, la eșire a fost felicitată și i se predeteră buchete de flori. — Dl Avram Berlogia, pân' acuma jude-ajutător la Curia r. din Budapeșta, s'a numit jude ordinar acolo. — Dl Nicolae Papp, noul director al direcțiunii ffinanciare din Oradea-mare, ș-a ocupat postul la sfērșitul lunei trecute. — Dl Valeriu Peicu, protonotarul Orăștiei, a fost numit de ministrul de finance concipient de finance provisor. — Dl dr. Ioan Erdélyi, din comitatul Sătmăar, a făcut censură de advocat in Budapeșta și își va des-

chide cancelăria tot acolo — Dl Dimitrie Selăgian, originar din părțile sătmărene, care pân' acuma a funcționat ca advocat in Becicherecul-mare, ș-a strămutat cancelăria la Tășnad in Selăgiu.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Blaș va ținē adunarea sa generală in comuna Cergăul-mic, la 14 iulie n., sub presiul dlui Ioan German, secretar dl A. C. Domșa. — Despărțământul Reghin se va intruni in adunare generală in Reghinul-săsesc la 1 august, sub presiul dlui P. P. Barbu, secretar dl Iosif Popescu. — Despărțământul Selăgiu-Chior va avē adunarea sa generală in Șimleui-Silvaniei la 6 august n. sub presiul vicarului Alimpiu Barbolovici, directorul despărțământului.

Reuniunea femeilor române selăgene se va intruni in adunare generală la 6 august n. in Șimleul-Silvaniei, sub presiul dnei Clara Maniu n. Coroian, secretar dl Andrei Cosma. Cu ocașiunea acestei adunări se va ținē și o mică esposiție de industrie casnică femeieșcă, arangiată din manufacture poporale selăgene. In cauza acestei esposițiuni, biuroul ne comunică următorul avis: Femeile române, cari doresc a concurge cu obiecte de industrie de casă la esposiția arangiată din incidentul adunării generale a Reuniunii femeilor române selăgene, sânt poștite, ca obiectele destinate cu acest scop până la 30 iulie a. c. să binevoiēșcă a le trimite la subscrisa presidentă a Reuniunii. Este ingrigit, ca mai multe lucruri de mână și pânzături mai escelente să fie premiate. Șimleu, la 30 iunie 1895.

Clara Maniu n. Coroian, presidentă; Cosma, secretar

Reuniunea femeilor române din Mediaș și impregiurime ș-a ținut adunarea generală la 6 iulie sub presiul dnei Maria Roman. Din raportul comitetului, ce ni se comunică, scótem următoarele date: Averea reuniunii 6156 fl. 79 cr.; ea are inse trebuință de 10.000 fl., spre a-și putē realiza scopul ficsat in statute, adica d'a intemeiá școle de invătămēt și de lucru, precum și de a da ajutóre materiale fetișelor române din Mediaș și impregiurime. Comitetul s'a constituit astfel pentru viitorii trei ani: presidentă dna Maria Roman n. Popescu, casieră dna Elena Suciș; membre in comitet dămnele Maria Roman, Maria Moldovan, Paraschiua Mircea, Iustina Chendi, Maria Bozocian, Sofia Popescu, Ioana Racoța, Ana Fodorean, Elena Suciș, Maria Necșa, Maria Bărdaș, Sofia Pușcariu, suplente dnele Maria Nadeșan, Sofia Suciș, Mariți Bărdaș n. Man, Maria Indrea, Ludovia Barbu, Ana Niagoș; bărbați de consiliu dnii Dionisiu Roman, Ioan Moldovan, Romul Mircea, Ioan Chendi, Filon Necșa; controlor protopresb. Romul Mircea; secretara se va alege in ședința cea mai de aprópe a comitetului, care se va ținē la 14 l. c.

Petrecere de veră in Timișóra. Tinerimea română din Timișóra și giur invită la petrecerea de veră ce o va arangia duminică in 14 iulie n. in sala societății de tir (Bürgerliche Schiesstätte) din suburbiul Iosefin. Comitetul arangiator: Dr. George Candrea president, Gavriła Pop Leményi vicepresident, Adrian P. Deseanu secretar, Romulus Cărăbaș cassar, dr. Elie Dăian controlor; George Adam, Sever Bocu, Anatasiu Brădean, Ioan Buda, Alesandru Buibaș, Alesandru Crăciunescu, Virgil Cioban, Ioan Faur, Simeon Jivoinovici, Nicolae Ionescu, Petru Ionescu, Sever Ispravnic, Traian Marcu, Alesandru Marta, Victor Meri, Valeriu Milovan, Adrian Nedelcu, Coriolan Nedelcu, dr. Ioan Nemet, Arcadie Oprean, Vasilie C. Osvadă, Corneliu Pavlovici, dr. Isidor Pop, George Popovici, George Proca, George

Prohab, Axente Secula, Petru Șepețan, Iosif Siegescu, dr. Simeon Tămaș, Liviu Tămășdan, Iuliu Toldan, Romulus Zarie. Inceputul la 8 ore sêra. Prețul intrării: de persoană 2 corône; de familie 4 corône. Venitul curat este destinat în favorul societății de lectură „Petru Maior” din Budapeșta. Suprasolvirile se vor cvită pe cale diaristică. Damele sânt rugate să se presinte în toaletă simplă de stradă.

Petrecerea-de-vêră din Moftinul-mic, în Sătmar, pe care am anunțat-o pe scurt în nr. trecut, va fi arangiată la 22 iulie, de următorii domni: Georgiu Șuta, preot, president; Ioan Cosma, preot, v.-president; Coriolan Ternovan, preot, v.-president; Ignatiu Szabó, preot, cassar; Gavriil Bârdosy, preot, I controlor; Vasiliu Pop, teolog abs. II controlor; Ioan Mureșian, teol. abs. secretar; Corneliu Abrudan, teol. abs., Emanuil Perényi, teol. abs., Georgiu Chiș, Camil Selăgian, Ioan Cuucu, Petru Cupcea, teologi, Georgiu Hubic teol. abs., Radu Cupar teol. abs., Iosif Pataki, Eugeniu Ardelean, Michail Vida, Eugeniu Barbul, teologi. Salutăm cu bucurie acêsta mișcare socială în părțile sâtmărene; ne-am fi bucurat inse și mai mult. decât totodată s'ar fi dat și vr'o reprezentație teatrală. — În momentul d'a pune fôia noastră sub presă, primim următoarele rënduri: „Onorată redacțiune! Petrecerea de vêră a teologilor gr. c. români de Oradea-mare, în favorul studenților săraci de la gimnasiul din Beinș, anunțată pe 22 iulie, în comuna Moftinul-mic, din cause neprevădute de comitetul arangiator, nu se va ține, ceea ce onoratului public român, la a cărui adresă invitările deja s'au espedat, se aduce pe acêsta cale la cunoștință. Moftinul-mic, 11 iulie 1895, în numele comitetului arangiator: *Georgiu Șuta*.

Căsătoria civilă se va introduce în 1 octombre. Din incidentul acesta, ministrul de justiție a dat un ordin privitor la executarea legii noue. Actul căsătoriei se severșește în publicitate, în localul conducătorului de matricule. Funcționarul statului intrăbă pe miri în limba maghiară; aceștia au să răspundă în aceeaș limbă; iar decât nu știu, se întrebunțeză un interprete. Funcționarul va fi îmbrăcat în atilă, peste care va fi o panglică tricoloră maghiară. — *Matriculele de stat* asemenea la 1 octombre se vor introduce. Ministrul de interne a publicat consurs pentru aceste posturi noue și s'au presintat o sumedenie de recurenți.

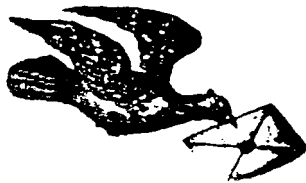
Procese de presă. „Dreptatea” din Timișoara serie, că guvernul a pornit o nouă serie de procese de presă în contra ei; redactorul răspunzător, dl dr. George Candrea, a fost ascultat luni, de judele instructor.

Cronică mică. *Dl V. A. Urechia*, președintele grupului interparlamentar român, a trimis membrilor conferinței interparlamentare o adresă, prin care îi rógă să răspundă decât primesc ca viitoare conferență să se țină la Budapeșta în anul 1896, căci în cazul acesta membrii români n'ar puté participă; la 1897 inse ar merge și membrii români la Budapeșta, căci atunci serbarea mileniului va fi trecut și participarea nu s'ar mai puté interpretă în sensul că ei aprobă purtarea maghiarilor. — *Deputația bulgară*, sub conducerea mitropolitului Clement, a sosit la Petersburg. Acolo mitropolitul a declarat, că deputația bulgară caută să împrașcie neînțelegerile dintre Bulgaria și Rusia, rugând pe acêsta să uite greșelile bulgarilor, căci toți bulgarii dorese amicia și protecția Rusiei. — *Parlamentul englez* s'a dișolvat; cea mai mare parte a alegerilor se va face

astădi sâmbătă, acelea din Londra luni. — *Diarul „La Vérité”* din Paris publică toastul ținut de dl V. A. Urechia la banchetul Ligei în București.

Necrolog. *Corneliu Stoilă*, absolvent de economie din Șemlacul-mare, a repausat la 19 iunie, în etate de 25 ani.

Poșta redacțiunei.

Dlul D. C. Ollanescu. Satira a sosit târziu pentru nrl acesta; vom da-o cu plăcere în duminica viitoare. Mulțumiri pentru cele comunicate în scrisoarea particulară.

Aiton. Din sonete vom publică una. Prima (Apare lin) nu se pôte, din cauza rëndului penultim, care e prea frivol pentru fôia noastră.

Nepublicabile: Cântând duios. De-ai fi știut. Intr'un moment, Madrigal. Aceeaș ești. Trecend pe lângă mine. Pe calea perșării. Idilă. Nu me uită. Eu și ea, Copila și florile.

Vascon. V. S. Corespondența, sosită după incheierea numerului trecut, nu are vr'un interes pentru publicul românesc. Trimite-ne povești și poesii populare de pe acolo, dar scrise întocmai precum le auți, fără să schimbi ori să adaugi ceva.

Gerșeu-mare. Așteptăm novela promisă de mult.

Călinarul săptămănei.

Duminica a 6-a după Rusali, Ev. dela Mateiu, c. 9, gl. 5, a inv. 6.

Diua sêpt.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Sorele.
Duminică	2) Vest Preacuratei	14) Bonavent.	3 41 8 0
Luni	3) Mart. Iachint	15) Imp. Apost.	3 42 7 59
Marți	4) Par. Andreiu	16) Walter	3 43 7 58
Mercuri	5) Par. Atan. si Anton	17) Alexiu	3 44 7 57
Joi	6) Cuv. Sisionie	18) Rozina	3 46 7 56
Vineri	7) Cuv. Toma	19) Mariana	3 47 7 54
Sâmbătă	8) Mart. Procopie	20) Ilie	3 48 7 53

Semestrul al doilea incepe cu numărul acesta,

care se trimite încă tuturor abonaților noștri de pân' acuma. *Cei ce nu mai vor să fie abonați*, binevoiescă a ne innapoiă numărul acesta; iar cei ce vor să aibă fôia noastră și mai departe, sânt rugați a ne răspunde abonamentului.

În mijlocul indiferentismului general față de literatură, cu mari greutăți susținem „Familia”. Greutățile inse nu ni se fac prin lipsa de abonați, ci prin obiceiul devenit aprôpe general d'a nu plăti regulat costul foii.

Decă numai ômenii săraci ar fi de așa, n'am avé nimic de diș; dar când vedem că mulți de stare bună și de poziție mai distinsă. încă remân datori: sântem siliți a face apel la sentimentul de corectitate al tuturor, rugându-i să trimită regulat abonamentul, precum primesc și fôia regulat, căci decât numai puținii își implinesc datorია la vreme, cu ce să suportăm noi cheltuelile edițiunii?!

La inceputul fie-cărui treiluniu, noi anunțăm, că cei ce nu mai vor să aibă fôia noastră, să ne innapoeze numărul prim séu al doile; deci cei ce primesc fôia și mai departe, trebuie să șcie că au o datorie de implinit, fără să mai aștepte alte avisuri, — căci a primii o fôie, dar a nu plăti abonamentul, nu este nici just, nici — corect.

Editura «Familiei».

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.**

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.